

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 46.

Stockholm den 16 November 1911.

4:e årg.

Prenumerationspris: 1/4 år.. kr. 4: 50 1/2 år.. kr. 2: 50 1/4 .. " 3: 50 1/4 .. " 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.	Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Telefoner: Allm. 63 53. Riks- 122 85. — Utgifningstid hvarje torsdag.	Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: kl. 11—12. — Sthlm 1911, F. Englund's Boktr.	Expedition och Annonsskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr. — Post- och telegrafadress: DAGNY, Stockholm.	Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10: — Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annonser bör vara inlämnad senast måndag f. m.

Madame Curie.

Knappast finns väl i vår tid ett kvinnligt namn mera känt och uppburet inom hela den bildade världen än det, som utgör öfverskriften till denna artikel. Med namnet Curie är nämligen förknippadt en af våra dagars märkligaste upptäckter för att ej säga den mest epokgörande, ty den närmare kändedom om radium och dess egenskaper har öppnat nya förut oanade vidder såväl inom den fysiskt-kemiska vetenskapen som inom den medicinska. Därför har också underrättelsen, att M:me Curie för andra gången blifvit tillerkänd Nobelpriset, öfverallt hälsats med den största tillfredsställelse.

Marie Skłodowska, sedermera M:me Curie, föddes i Warschau den 7 nov. 1867. Hennes far var lärare därstädes. Modern hade före sitt giftermål innehått en privat skolpension, sådan som ofta förekommer i Polen, där man ogärna skickar barnen till de ryska statsskolorna. Det var i en sådan, som Marie erhöll sin första undervisning, ehuru hon sedermera öfvergick till ett statens lyceum. Redan från tidiga år visade hon afgjord häg och fallenhet för de naturvetenskapliga ämnena, och någon tvekan fanns nog aldrig hos henne i hvilken riktning hennes vidare utbildning skulle gå.

År 1893 kom Marie Skłodowska till Paris, där hon snart tog den franska licence, som hon aflade både inom den fysiskt-kemiska och den matematiskt-astronomiska afdelningen. År 1895 gifte hon sig med dåvarande laboratorn, sedermera professorn vid Ecole de Chimie et de

Physique i Paris Pierre Curie. Samtidigt fick hon tillåtelse att arbeta på hans laboratorium. Hon sysselsatte sig då till en början med stålets magnetiska egenskaper, och det var först år 1898, således för endast 13 år sedan, som hon började sin banbrytande undersökning inom radioaktivitetens område.

Röntgen hade år 1895 gjort sin märkliga upptäckt af Röntgen- eller X-strålarna, hvilka, osynliga för blotta ögat, äga förmågan att tränga igenom annars ogenomskinlig materia och äfven därefter inverka på en fotografisk plåt. Året efter gjorde Becquerel den iakttagelsen, att det förut kända ämnet uran ständigt och under alla förhållanden utsände strålar af liknande verkan. Skulle det möjligen finnas andra ämnen med samma egenskaper? Det var för att utröna detta, som M:me Curie började sin undersökning. Hon kom därvid till det resultat, att uranmineralen måste innehålla ett ämne, som ägde mycket stor förmåga att utsända strålar men som antagligen förekom i så små kvantiteter, att man förut ej lagt märke därtill. Detta förhållande föreföll så intressant, att Pierre Curie öfvergaf de undersökningar han var sysselsatt med för att tillsammans med sin maka ägna sig åt arbetet att ur uranmineralen utdraga denna substans. Vid de kemiska separationer de företogo, funno de, att dessa mineral innehöll icke blott ett utan två aktiva ämnen. Det ena kallades efter M:me Curies hemland Polen för polonium, det andra radium på grund af sina strålande egenskaper.

Under de följande åren företogo de båda makarna undersökningar, dels tillsammans, dels hvar och en för sig. M:me Curie ägnade sig därvid speciellt åt att rena radium, som ännu förekom mycket uppblandadt med andra ämnen. Först år 1902 lyckades det henne att framställa ett decigram rent radiumsalt, nämligen radiumklorid. Man kan förstå, hvilket oerhördt arbete, som låg bakom detta resultat, då för att erhålla denna, som det tyckes så obetydliga kvantitet radium, man måst bearbeta flera tusen kilo af utgångsmaterialet. Men var kvantiteten liten, så var dess verkningar så mycket större. Man hade här ett ämne som var en million gånger så aktivt som uran. M:me Curie gjorde dessutom en bestämning af radiums atomvikt. Dessa båda arbeten utgöra det förnämsta innehållet i hennes år 1903 publicerade doktorsafhandling.

Läser man en redogörelse för de undersökningar som under dessa år utfördes af makarna Curie, måste man häpnad öfver den planmässighet och den energi, som de lade i dagen under dess fullföljande. Man varseblir då också den hänförelse, med hvilken de skredo till verket, och man förstår att här var ej tal om ledare och medhjälpare, utan här arbetade tvenne stora förmågor med samma brinnande vetenskapliga intresse, och det var endast så de lyckades åstadkomma detta jättearbete. Inte heller voro de yttre omständigheterna ägnade att underlätta undersökningarna. I ett företal till sin mans nyligen utgifna verk omtalar M:me Curie, huru de vid sina kemiska arbeten voro hänvisade till ett provisoriskt inrättadt skjul med jordgolf och glastak, där solen brände om sommaren och där de om vintern hade dåligt skydd mot

blåst och regn. Dock säger hon att dessa år voro de bästa och lyckligaste i deras lif, då de fingo fullt och helt ägna sig åt sitt gemensamma arbetsintresse. Det var i detta skjul på groft tillhuggna bord och bräden, som M:me Curie utbredde sina dyrbara radiumpreparat. Hon beskriver också den hänförelse som grep dem, då de stundom på kvällen eller natten inträdde i sitt lilla laboratorium och sågo alla dessa radiumpreparat lysa mot sig i mörkret. Synnerligen dyrbara voro också deras undersökningar, och några egna medel ägde de ej. Den österrikiska regeringen hade gratis gifvit dem en del undersökningsmaterial, något understöd fingo de också från Franska Akademien och af enskilda gifvare men det var nog ändå ganska svårt för dem att få det att gå ihop. Så kom år 1903 Nobelpriset i fysik, hvaraf de tillsammans fingo ena hälften, under det den andra tillerkändes uranstrålarnas upptäckare Becquerel. Härigenom började Frankrikes uppmärksamhet mera riktas mot dem, och det är strax efter Nobelprisets utdelande, som en särskild lärostol i radioaktivitet inrättas för Pierre Curie vid Sorbonne. Samtidigt fick han åt sig upplåtet ett litet laboratorium, bestående af några små rum i en byggnad egentligen afsedd för förberedande naturvetenskapliga studier. Här blef M:me Curie anställd som laborator, och de hoppades nu på en ny tid, då de skulle kunna arbeta under gynnsammare förhållanden. Och så bröts dessa förhoppningar af den hemska olyckshändelse, som i april 1906 träffade Pierre Curie, då han krossades under en vagn på en gata i Paris. Hårdt var det slag som därigenom drabbade hans maka och deras båda döttrar, och äfven vetenskapen gjorde i honom en oersätlig förlust.

Ganska snart efter mannens död blef M:me Curie anställd som chargé de cours vid Sorbonne, men först år 1909 blef hon ordinarie professor. Hon har emellertid hela tiden förestått det åt mannen inrättade laboratoriet i radioaktivitet. Här har hon alltså fortfarande kunnat arbeta och har också med lifvande intresse och beundransvärd energi fortsatt sina undersökningar inom de radioaktiva ämnernas värld, därigenom väsentligt bidragande till det storartade resultat forskningen kommit till på detta område under de senare åren. Det märkligaste hon därvid utfört är isoleringen af grundämnet radium i ren form (förut hade det endast förekommit som salt), hvilket fullföljdes för något mer än ett år sedan.

Laboratoriet har dessutom under dessa år betydligt utvidgats, så att där nu är plats för bortåt femton arbetande. Som det emellertid ej från början var inredt för sitt nuvarande ändamål, är det ganska obekvämt och otillräckligt i många afeenden. Men i våras lades grundstenen till ett nytt laboratorium, dit man om ett par år hoppas kunna inflytta. Det är beläget nära Panthéon och blir nog något i sitt slag enastående.

Utom en mängd vetenskapliga uppsatser har M:me Curie äfven utgifvit en lärobok i radioaktivitet i tvenne volymer. Den är baserad på de föreläsningar hon under dessa år hållit vid Sorbonne och utmärker sig liksom dessa genom klarhet och säkerhet i framställningssättet. De är ett storartadt verk, som upptager och sammanför alla

Juvel-, Guld- & Emaljarbeten.

DAVID ANDERSEN & Comp.

Hofjuvelerare.

4 Fredsgatan 4.

Arbeta för Dagny

genom att gynna dess annonsörer

de viktigaste arbeten inom radioaktivitetens område, på samma gång det ger prof på den stora insats, som där gjorts af författarinnan själf.

Utanför sin rent vetenskapliga verksamhet har M:me Curie äfven tjänstgjort som lärarinna. Mellan åren 1900—1906 undervisade hon vid franska statens lärarinneseminarium vid Sèvres.

Naturligtvis tar också hennes hem en del tid och intresse i anspråk. I den vackra villa hon bebor i Sceau utanför Paris uppväxa tvenne lifliga och begåfvade döttrar nu på 14 och 7 år. Dem ägnar hon en del af sin dag, undervisar dem till och med själf jämte några af deras kamrater i naturvetenskapliga ämnen. Då hon emellertid af sitt arbete ofta tvingas att lämna dem, ser hon gärna, att vänner komma ut och göra det gladt och lifligt för dem. — Ehuru M:me Curies förnämsta intresse är vetenskapen tycker hon mycket om musik och skönlitteratur. Särskildt älskar hon sitt hemlands poesi.

I vetenskapliga kretsar i Paris nämnes alltid M:me Curies namn med den största aktning. Väl har hon motståndare, men också många vänner, som veta att värdera henne såväl för hennes stora begåfning som för hennes fina och nobla karaktär. Man ser henne ofta tillsammans med naturvetenskapernas förnämsta representanter i Paris. Bland sina lärjungar är hon äfven högt uppburen. Stor var besvikelsen bland hennes vänner och beundrare då hon i vintras ej blef invald i Franska Akademien. Det var ej mer än en röst, som skilde henne från hennes förnämste medtäflare, Bawly, framstående äfven han, ehuru han knappast kunde mäta sig med M:me Curie. Han hade emellertid redan två gånger förut uppställt sig som kandidat och var dessutom 70 år. Då han sålunda troligen ej skulle kunna komma i fråga en annan gång, ansågo många det för en hederssak att rösta på honom. Det är också högst ovanligt, att någon blir invald redan vid första presentationen, som fallet skulle varit med M:me Curie, men nästa gång är hon nog säker om platsen, äfven om en och annan skulle motarbeta henne ur kvinnosakssynpunkt.

Enkel och flärdfri i sitt personliga uppträdande gör M:me Curie dock ett imponerande på samma gång som vinnande intryck. Öfver hennes väsen ligger ett mycket starkt drag af allvar, som i början nästan kan verka beklämmande. Väl märker man snart, att det mången gång kan brytas af ett skämtsamt ord, men något melankoliskt och sorgbundet hvilat dock alltjämt öfver det intelligentas ansiktet, talande om genomgångna hårda pröfningar. Men man ser också att där finns vilja och förmåga att bekämpa alla svårigheter, såväl yttre som inre. Så snart arbetet kommer på tal, blir hon absorberad därpå, och man måste häpna öfver hennes förmåga att gripa tag i ämnet samt snabbt och klart utveckla sina åsikter. Man känner hur hon i grunden behärskar hvad hon talar om.

Allt som allt gör M:me Curie intryck af en ovanligt storslagen och helgjuten personlighet, som man beundrar icke blott för hennes banbrytande arbete inom vetenskapens tjänst utan också för hvad hon verkar och är som människa.

Eva Ramstedt.

Arbetet vid Internationella Kvinnoförbundets exekutivmöte 6—12 sept. 1911.

Redogörelse vid Svenska Kvinnornas Nationalförbunds styrelsesammanträde den 7 nov.

För arbetet och förhandlingarna vid det Internationella Kvinnoförbundets exekutivmöte sistlidna september lämnades af kommittémedlemmar och förbundets ordförande fru E. Upmark ingående redogörelse vid det ordinarie sammanträde, som Svenska Kvinnornas Nationalförbund höll tisdagen den 7 november.

Exekutivmötet i Stockholm betecknade en vändpunkt i Internationella Förbundets arbetssätt. Förbundet, som är stiftadt för att vara en sammanhållning mellan kvinnor af olika nationaliteter och af alla samhällsklasser, har småningom på sitt program upptagit en mängd olika frågor, som enbart röra kvinnor eller som kvinnor äro speciellt intresserade utaf. För hvarje nytt arbetsområde, som upptagits af förbundet, har bildats en internationell kommitté, sammansatt af en representant för hvarje nationalförbund. Hvarje kommitté framlägger förslag, som gå ut på att befordra de frågor, som höra till dess arbetsområde, och diskuterar desamma. I år hade den viktiga förändringen skett, att kommittéerna, som förut blott sammanträdde vid det stora femårsmötet, äfven inkallats till exekutivmötet — hvilket ock framdeles kommer att ske — och att två dagar anslagits för deras sammanträden. Genom denna anordning slappas ej intresset hos medlemmarna, en kommitté, som sammanträder en gång hvar femte år, har svårt att hålla uppe intresset för sitt arbete. Medlemmarna få tillfälle att diskutera resultaten af kommittéens arbete och föreslå nya åtgärder för att befordra detsamma. Enär kommittéerna hålla sina sammanträden samtidigt, hinna de under de båda dagarna hålla två sammanträden hvar och sålunda framlägga de af dem beredda och antagna frågorna i utredt skick. Intet af kommitté antaget förslag blir dock giltigt förr än det behandlats af exekutivmötet, som består af ordförandena i nationalförbunden, ordförandena i de internationella kommittéerna, nu nio, och de vice hedersordförandena, och af detsamma antagits. En följd af att de internationella kommittéerna sammanträdde vid exekutivmötet var att detta förlängdes, då det måste diskutera kommittéernas förslag.

Medlem för Sverige i presskommittén är grefvinnan Ruuth. För denna kommitté gäller det att skaffa så mycket medel som möjligt för det internationella arbetet. Kommitténs medlemmar söka att skaffa medlemmar, hvilka antingen för en gång eller för fem år utbetala en viss summa penningar till Intern. Kvinnoförbundet. Grefvinnan Ruuth har från Sverige skaffat många dylika medlemmar. Bland dessa ingick nu vid mötet fröken M. Sunnerdahl som ständig medlem och betalade den stadgade afgiften 800 kr. I presskommittén är fröken Sigrid Ulrich svensk medlem. Denna kommittés arbete, att i

pressen sprida kunskap om det Intern. Kvinnoförbundet, utvidgades därhän att hvarje medlem skall till kommitténs ordförande sända berättelser om utkomna arbeten, som röra kvinnofrågan, hvilka ordföranden i sin ordning sedan befordrar till medlemmarna och äfven publicerar. I kommittén för lagfrågor är doktor A. Skoglund medlem. Vid femårsmötel i Toronto 1909 hade beslutats, att det skulle utarbetas en redogörelse från alla nationalförbund för de lagar, som göra kvinnorna i rättsligt hänseende ej jämställda med männen. Ordförande i kommittén är Madame d'Abbadie d'Arrast, känd i Frankrike för ett framgångsrikt och energiskt arbete för kvinnor och barn. Sverige, dess natur, kultur och det storartade mottagande Svenska Nationalförbundet beredde exekutivmötet har hänfört henne till en inspirerad artikel i oktobernumret af "La femme". Madame d'Abbadie lämnade meddelande om huru långt arbetet med redogörelserna för kvinnans rättsliga ställning hunnit. Med det snaraste komma de insända redogörelserna att publiceras. Från England, Frankrike, Tyskland, Holland, Förenta staterna, Sverige m. fl. länder hade redogörelser inkommit vid tiden för mötet, och det är ej osannolikt att äfven de nationalförbund, som ej voro färdiga, skynda sig, så att publikationen kan inrymma samtliga de land, som äga nationalförbund. Som det Internationella Kvinnoförbundet under denna femårsperiod 1909—1914 särskildt har på sitt program de frågor, som röra barn och ungdom, framlade Madame d'Abbadie ett vidtomfattande program, som innehöll förslag till lagar till skydd för barnet under den tid, då dess lif är oupplösligt förbundet med moderns, således före födelsen, samt under de första lefnadsåren och under dess skoltid och utbildning till ett visst lefnadskall. Blott en del af det vidlyftiga programmet kunde tagas under behandling, det var särskildt frågan om straff för försumliga fäder och mödrar, som kommittén tog upp att söka föra fram. Hvad beträffar lagstiftning för barnet före dess födelse behandlade kommittén denna fråga tillsammans med kommittén för folkhygien och ansåg att särskildt mot fosterfördrifning borde det arbetas, dock lämnades det fritt för hvarje land att drifva saken så som det bäst lämpade sig i respektive länder. Ordförande i den Intern. fredskommittén är Mrs Wright Sewall, som under en femårsperiod varit det Intern. Förbundets ordförande. Hon hade ej kunnat infinna sig, men entusiastisk fredsvän och rik på idéer som hon är, hade hon sändt in en mängd förslag. En del antogos med eller utan ändringar, andra åter förkastades, men alla gäfvos de upphof till en liflig och långvarig diskussion i kommittén, hvars svenska medlem är fru Woods Beckman; äfven diskuterades dessa förslag vid själva exekutivmötet. Att här redogöra för de många mer eller mindre betydande beslut, som fattades, finnes ej utrymme. Ett må dock omtalas. Man beslöt nämligen att utsträcka fredsarbetet till ungdomen och organisera ungdomsföreningar, hvars speciella uppgift skulle gälla fredsarbete.

Kommittén för rösträtt representeras för Sverige af fröken A. Thorstenson. Dess ordförande är Rev. Anna Shaw, känd och beundrad äfven hos oss, så att det

är nog, att nämna hennes namn. Rösträttskommittén kan ju ej betyda så mycket inom det Intern. Kvinnoförbundet, då rösträttskampen föres af den Intern. Rösträttsalliansen. Den uppgift, som under den närmaste tiden skall utföras af kommittén, tillkom på initiativ af doktor Gert-rud Bäumer, Tyska nationalförbundets unga och duktiga ordförande. Rörande tvenne frågor skulle undersökning göras: 1) i de land, där kommunal eller politisk rösträtt för kvinnor är grundad på inkomst, fast egendom och boningsort, huru är det ordnad med afseende på de gif-ta kvinnorna, och: 2) hvilka förslag komma att göras rörande de gif-ta kvinnorna i de land, där rösträtt är grundad på nämnda villkor men ännu ej beviljats kvinnorna.

Kommittén för bekämpandet af handel med kvinnor och för införandet af samma moral för män och kvinnor har till ordförande madame Avril de Sainte Croix, vida känd för sitt arbete att bekämpa den hvita slafhandeln. Då den af kommittén föreslagna arbetsplanen framlades för exekutivmötet gaf Madame Avril de Sainte Croix en både vältalig och gripande motivering till den. Hon hänförde och fängslade genom formen, hon grep genom de hemska skildringar hon gaf hämtade från personlig erfarenhet och från samarbete med lika intresserade män och kvinnor. Såsom oundgängligt i kampen mot handel med kvinnor ha nationalförbunden enats om att hos sina regeringar arbeta för en internationell lagstiftning, som lägger stränga straff på den, som drifver handel med kvinnor eller drager nytta af en dylik handel, vare sig det gäller flickor under eller öfver skyddsåldern. Vidare enades mötet om att söka få till stånd förbud att pass skulle lämnas eller ångbåtsbiljetter säljas på fartyg till främmande land åt minderåriga flickor annat än om de kunde uppgifva bestämmelseorten och hade uppgift om bestämd anställning. Vidare skulle hvarje nationalförbund se till, att kommitéerna för bekämpandet af kvinnohandel ställa sig opartiska till reglementeringen.

Nationalförbundens ställning vid verkställandet af de fattade besluten är emellertid mycket olika i respektive land. Där föreningar upptagit den ena eller andra af de frågor, som stå på Intern. Kvinnoförbundets program, kan ju ej förbundet uträtta så mycket, hvad det kan göra är att lämna upplysningar om den eller den frågan i sitt land; dylika upplysningar kunna för andra land vara ovärderliga.

Bland de nya frågor, som 1909 upptogos af Intern. Kvinnoförbundet, var folkhygien. Att detta ämne upptogs af förbundet berodde nog mycket på det stora intresse, hvarmed ordföranden, lady Aberdeen, omfattar detsamma. Som kanske är bekant har lady Aberdeen upptagit en framgångsrik kamp mot tuberkulosens härjningar på Irland. Under den kommande tiden skall kommittén, hvars svenska medlem är doktor Inez Laurell, samla in material rörande hvad som göres för att hindra smitta af lungsot i långt framskridet stadium, och vidare skall den studera moderskapsförsäkring.

Kommittén för uppfostran är en ung kommitté, som redan hunnit med duktigt arbete under sin ordförande Mrs Ogilvie Gordon. Den har utgifvit en serie redogö-

relser öfver skolsystemen i de land, som tillhöra det Intern. Kvinnoförbundet. Den svenska redogörelsen är utarbetad af fröken Ellen Terserus, medlem för Sverige. En fråga, som ligger ordföranden i kommittén särskildt om hjärtat, är införandet af upplysningsbyråer. Meningen med dem är ej endast att skaffa platser för ungdom efter slutad skolgång, föräldrar och målsmän skola genom dem få råd redan under skoltiden vid valet af barnens blifvande lefnadsbana. När skola vi här i Sverige få dylika upplysningsbyråer? Då vi få praktiska yrkesskolor, kunna vi ej undvara dem. Den yngsta kommittén behandlar emigration och immigration. Den är bildad på initiativ från Italien, men har ännu ej hunnit att uträtta mycket. Ett spörsmål, som kommittén tagit upp, är frågan om införandet af läkarbesiktning af emigranten, innan han eller hon lämnar sitt land, och att undersöka i hvilka land en dylik förekommer, hvilket besparar emigranten en mängd obehag vid framkomsten och ej utsätter honom för obehaget att bli hemsänd.

På själfva exekutivmötet handlades äfven åtskilliga administrativa ärenden. Det Intern. Kvinnoförbundet ökades med tre nya nationalförbund, så att det nu omfattar 24. De nya voro Serbien, representeradt af en ung och intelligent serbiska, mademoiselle. Losaniti, Väst-Australien representeradt af Mrs Dobson, samt Finland af Alexandra Gripenberg, välbekant för sitt arbete för höjande af den finska kvinnans ställning. Från Rumänien och Syd-Afrika kommo bud, att de snart voro färdiga att träda in i förbundet.

Rörande nästa exekutivmöte, som skall äga rum i Holland, bestämdes tiden därför till april 1913. Innan dess inbjöd Mrs Dobson från Tasmanien samtliga nationalförbund till ett möte nästa år i Australien.

Af de frågor, som väckts af nationalförbund och antogs af exekutivmötet, må särskildt framhållas den, som väckts af det svenska förbundet rörande en internationell undersökning af kvinnors anställning i statens tjänst. För den närmaste framtiden ansåg man det lämpligast, att undersökningsmaterialet gafs af förbundens upplysningsbyråer till det svenska nationalförbundet, som själf skulle ordna och leda undersökningen. Äfven till en annan fråga, som mötet behandlade, har Svenska nationalförbundet tagit initiativet, nämligen frågan om bättre fågelskydd. Redan på mötet i Toronto beslöt Intern. Kvinnoförbundet på förslag väckt från Sverige, på initiativ af grefvinnan A. Ruuth, att arbeta därför. Nu beslöts att i nästa års internationella årsbok skulle ingå en redogörelse för hvad som uträttats i hvarje land för åstadkommande af mera effektivt fågelskydd.

Att lämna en ingående berättelse om arbetet på exekutivmötet tillåter ej utrymmet. Här har blott i korthet kunnat framhållas de viktigaste besluten. Exekutivmötet i Stockholm, som från arbetssynpunkt betydde fördjupning af arbetet och praktisk anordning af detsamma, har gifvit nationalförbunden en rikedom på uppslag och uppgifter. Det är att hoppas, att samtliga nationalförbund skola ha intresse och förmåga att utföra dem.

Alexandra Skoglund.

En kvinnornas vän kandidat till Förenta Staternas presidentstol.

Guvernören i Wisconsin, senatoren i kongressen Robert M. La Follette.

Då La Follette blef guvernör i Wisconsin, var en af hans första åtgärder den att för första gången insätta en kvinna i statsuniversitetets öfverstyrelse. Han menar det verkligen då han säger: "Det är folket som bör styra". Han menar icke: "Det är mitt slags folk", eller ens "Det är den maskulina delen af folket."

Den 16 oktober i år nominerade det Republikanska Framstegspartiet vid sin nationella konferens i Chicago La Follette som sin kandidat vid det snart förestående presidentvalet. (De andra båda ännu nämnda kandidaterna äro som bekant senatorn Woodruff Wilson och nuvarande presidenten Taft.)

Den 23 oktober vid årsmötet i Louisville, Kentucky, valdes Mrs Belle La Follette till medlem af den af 8 personer bestående styrelsen för de Förenta staternas nationalförening för K. P. R. (Ordföranden är Reverend Anna Howard Shaw och v. ordförande den bekanta Miss Jane Addams, från Chicago, hvarjämte Miss Alice Stone Blackwell, redaktören af Woman's Journal är ex officio medlem af styrelsen.)

Miss Fola La Follette, dotter till Mr och Mrs La Follette, har redan någon tid verkat aktivt för rösträtts-saken, och hennes ställning som ung, mycket populär och mycket vacker skådespelerska har gjort, att hon genom föredrag, uppläsningar och föreställningar kunnat sprida sina åsikter i vida kretsar.

Ellen Wester.

Insänd litteratur.

Hugo Gebers förlag, Stockholm: *Villan vid hafvet*. Berättelse af Ulla Linder. — *De två*. En roman från en svensk badort. Af Rosa Fitinghoff. — *Gengångare och feer*. (Puck och hans vänner.) Af Rudyard Kipling. Öfversättning från engelskan af H. Flygare. Dikterna öfversatta af Olavus Wold.

Wahlström & Widstrand, Stockholm: *Den skapande utvecklingen om livets betydelse*. Af Henry Bergson. Till svenska af Algot Ruhe.

Wilhelm Billes Bokförlags-Aktiebolag, Stockholm: *Hågkomster af Knut och Henrik Lilljebjörn*. Med 11 illustrationer efter pennteckningar af Henrik Lilljebjörn. Andra upplagan. Redigerad af E. G. Lilljebjörn.

En ny prenumerant
skaffad af *hvar och en* af
tidningens nuvarande prenumeranter
fördubblar med ens upplagan.

Ur den danska kvinnans historia.

Danske dronningar. Af *Ellen Jørgensen* och *Johanne Skovgaard*. H. Hagerup, Köpenhamn, 1910.

Det första namnet här ofvan har redan en god klang bland svenska historici. Doktor Ellen Jørgensen debuterade för ett par år sedan med en doktorsafhandling om dansk helgöndyrkan under medeltiden, som var det första arbete i sitt slag inom hennes eget land och hos oss saknar motstycke, hvilket också under beklagande påpekats i en mycket berömmade recension i vår historiska tidskrift. Hon har sedan bland annat med anslag från det danska Videnskabernes Selskab vistats i Sverige för studier af i våra bibliotek befintliga handskrifter rörande Danmarks historia. Och nu har hon tillsammans med en kamrat, en äfvenledes akademiskt bildad kvinna, utgifvit ofvanstående rätt digra arbete, hvaraf hon själf dock författat den minsta delen och däraf icke hela medeltiden, som man skulle kunnat vänta sig, utan endast början däraf till och med Valdemar Sejrs gemåler. Slutet af boken från och med Juliane Marie vid 1700-talets midt till och med Caroline Amalie vid 1800-talets midt är också hennes verk.

De första drottningarna äro tämligen raskt affärdade, då naturligtvis om flere af dem endast knapphändiga notiser stått till buds, och man beundrar ovillkorligen den författare, som dock af ett så torftigt material lyckats få fram en jämnflytande och intresseväckande skildring med många betydelsefulla drag ur Danmarks äldre kulturhistoria. Men så är ju också den historiska miljön i dåtidens Danmark vida fylligare än i dåtidens Sverige, där källornas allmänna knapphändighet har så föga stoff att skänka åt fantasien. Det är ej att undra på om danska historici lockas till studium af sitt lands medeltid, som på samma gång var dess storhetstid. Äfven en svensk, som endast känner Valdemarernas tid ur sin barndomsbekantskap med Ingemanns romaner, frestas att afundas danskarna detta parti af deras historia.

Cand. mag. *Johanne Skovgaard* har i sitt parti af medeltidens drottninghistoria och den därpå följande perioden inpå 1700-talet egentligen haft en vida tacksammare uppgift och har äfven löst den på ett förtjänstfullt sätt. Särskildt de liffulla skildringarna af Kristian IV:s mor och af Fredrik III:s härsklystna gemål, Leonora Kristina Ulfeldts plågoande, bränna sig in i läsarens fantasi.

I den sista delen af biografierna alltifrån Juliane Marie har Ellen Jørgensen behandlat den intressantaste och mest dramatiskt "spännande" tiden af Danmarks hofhistoria, den som behandlar Struenses och Caroline Mathildes tragiska öde. Karaktärsteckningen af den olyckliga drottningen är gjord med säker hand utan sentimentalitet men också utan allt för den tiden malplaceradt moraliserande, och man varslar här den framtid, då en kvinnas syn på kvinnans själslif kommer att få göra sig gällande inom historieskrifningen och förskona oss från t.

ex. Webers tirader om att Katarina II skulle nästan kunna räknas som jämngod med Peter den store, om hon inte varit så utsväfvande!!

Ovillkorligen tränger sig inför ett arbete som detta den tanken på en svensk, att vi också borde kunna åstadkomma någonting liknande, vi som ha lika godt, om inte bättre material. Hvad borde inte Margareta Leijonhufvud, Karin Månsdotter, Katarina Jagellonica och Kristina af Holstein kunna bjuda forskaren — för att nu icke tala om våra regentinnor och politiserande drottningar, alltifrån drottning Kristina och till Lovisa Ulrika! Själva den på äldre dagar så föga kända Désirée Clary lär ju under sin långa vistelse i Paris 1810—1821 icke ha varit främmande för politiken. Kunde Danmarks exempel här som inom så många andra grenar af kulturhistoriskt skriftställereri locka oss till efterföljd, så hade de båda framstående kvinnliga historikerna gjort äfven vår egen historieforskning en god tjänst.

Bokens prydliga utstyrel och goda illustrationer göra förläggarfirman all heder.

Lydia Wahlström.

Spridda drag ur Jenny Linds lif.

För Dagny af *Maria Holmström*.

I.

Häromdagen skulle jag i en gammal lär på vinden söka rätt på ett par böcker, som tillhört min mor. Böckerna fann jag inte där, men i stället en årgång af Dagny för 1887, ombunden med ett snöre. Då tidningspacken rubbades gick snöret upp, bladen föllo åt sidan, och jag kom att helt mekaniskt läsa namnet *Jenny Lind*. Dagny numret fick följa med ner, och jag fann till min glädje däri två vackra sonetter af Selma Lagerlöf. Den första lyder så:

Vill du se rodnad på en skrynklig kind,
kring vissna läppar löjets friska vårar
och glatt den panna, som bekymret fårar,
så spörj de gamla, spörj om *Jenny Lind!*

När högt inom dem brusar minnets vind,
druidprästinnsång på nytt dem dårar,
Sömngängerskan i nattens mörker spårar
sin trygga väg, för djupets fador blind.

Agathas bön än smälter hjärtats is,
än bäfvande de lyssna till *Alice*,
som drifver frestarn bort från vädjobanan;

och skumma ögon äga ännu kvar
de tårar, som dem fyllt i forna dar,
då *Regementets dotter* kysste fanan!

Som jag just var sysselsatt med att utarbete ett föredrag öfver Jenny Lind, gaf denna lilla episod mig anledning att tänka: kanske Dagnys läsare skulle vara intresserade af en sammanträngd liten lefnadsteckning om-

fattande endast spridda drag af henne, hvares blotta namn ännu ljuder som trolsk musik för alla svenska öron.

* * *

Då man i Stockholm går Mästersamuelsgatan fram, får man på huset nr 40 se en polerad röd granitplatta, där i förgyllda bokstäver under en förgylld lyra står: "Jenny Lind föddes här den 6 okt. 1820."

På förslag af den nitiske forskaren, grossh. Unman, uppsatte Samfundet Sankt Erik år 1910 denna minnestafila för att hufvästa minnet af den kvinna, som spridit glans öfver sitt fosterland som kanske ingen annan före eller efter henne. —

Det är naturligtvis den omständigheten att Jenny Lind efter sitt giftermål kom att bosätta sig i England — där hon sedan lefde och dog — som är orsaken till att man här i Sverige gjort så litet för att offentligen hedra hennes minne. — I vår almanacka blef för en del år sedan hennes namn insatt på den 6 okt. — hennes födelsedag —. En gata på Kungsholmen i Stockholm har fått namnet "Jenny-Lindsgatan" och på Kungl. operan finnes en porträttmedaljong af henne. Därtill har i fjol den ofvannämnda minnestafila blifvit uppsatt på hennes födelsehus — men det är också allt. — Hur många ha ens i Stockholm reda på att barnsjukhuset "Samariten" fått sina rikliga donationer genom Jenny Linds testamente, eller hvem ägnar en tanke åt hennes minne, då det årligen annonseras om de olika Jenny-Linds-stipendierna?

Inte så utomlands. Ännu i dag talas i Tyskland, England och Amerika om Jenny Lind med beundran och kärlek. Och det är då inte bara den stora sångerskan man menar, den förtrollande "svenska näktergalen", som hon allmänt kallades, utan den sällsynta personligheten, den ovanliga människan Jenny Lind. Otaliga gator och institutioner ha uppkallats med hennes namn, och i engelsmännens ärorika pantheon — Westminster Abbey — har hennes äreminne fått sin plats mellan Shakespeare och lord Byron. Detta är en sällsynt utmärkelse för en kvinna. —

För Jenny Lind var konsten helig. Med sina underbara gåfvor ville hon utföra en mission i tiden — den att för människorna afslöja de lifvets höjder, där hon själf dvaldes i ljus och renhet. Det var därför hon redan som helt ung i så hög grad påverkade inte endast det musikaliska sinnet utan själarnas allra innersta längtan och trängtan. Aldrig någonsin lämnade hon någon oberörd. Hon fyllde verkligen en hög och stor mission i tiden.

* * *

Liksom de flesta berömdheter föddes Jenny Lind i fattigdom och ringhet. Modern hade fått en för sin tid god skolbildning, men var eljest en tarflig och obehaglig kvinna, häftig och brutal till lynnet. Vid unga år hade hon gift sig med en sjökaptän men var skild och sammanbodde nu med en helt ung man, som hette Lind. Denne var en stor slarver utan egentligt yrke. Tidtals födde han böcker åt en handlande och kallade sig bok-

hållare. Han hade en rätt god sångröst, och som Bellmanssångare drogs han ut i värdshuslifvet och förblef en sudder. Först 15 år efter barnets födelse lät modern viga sig vid bokhållare Lind.

Då Jenny föddes höll modern en liten skola. Det nyfödda barnet blef naturligtvis till mycket besvär, och därför lämnades det bort till en klockarefamilj Ferndal, som bodde ett par mil utanför Stockholm. Här vårdades Jenny ungefär tre år, men efter denna tid blef modern osams med klockarens och tog hem barnet. Då lilla Jenny nu kom till Stockholm råkade hon sin mormor, som kommit ner från Norrland för att söka sig in på Änkehuset. Jenny fäste sig mycket vid mormodern som var vänlig och snäll emot henne och inte som modern hård och sträng. Det var mormodern som allra först förstod den lillas musikaliska anlag. Jenny hade gång på gång hört vaktparaden, och en dag då hon var ensam i rummet smög hon sig fram till det gamla klaveret och tog med ett finger ut en af de melodier hon hört spelas. Mormodern var i rummet näst intill och öppnade dörren för att se efter hvem det var som spelade. — "Barn, var det du?" frågade hon. Då grät lilla Jenny och bad om förlåtelse, där hon gömt sig under klaveret i tanke att hon gjort något orätt. — "Kom fram, barn, du kommer att bli något, det är min tro", sade den gamla.

Men det lilla underbarnet kunde också sjunga. — Då Jenny var omkring åtta år gammal flyttade modern till Linköping för att där försöka med en skola. Barnet inackorderades då hos vaktmästaren vid Änkehuset, där mormodern blifvit intagen. Jenny hade fått en katt, som hade ett förtjusande blått band om halsen. Hon brukade sitta i ett fönster med katten i famn och sjunga af hjärtans lust. Folket stannade på gatan och lyssnade, ty redan nu hade Jenny denna underbara ljufhet i sin röst, som sedermera kom att så förtrolla alla människor. Bland andra, som brukade stå och lyssna, var en tjänsteflicka hos en mamsell Lundberg, som var dansös vid Kungl. teatern. En dag berättade flickan för sin matmor om det där lilla barnet, som satt och sjöng för sin katt så att hjärtat vände sig i bröstet på hvar och en som hörde på. Mamsell Lundberg smög sig ner och lyssnade och blef alldeles hänförd. Så snart Jennys mor återkom till Stockholm öfvertalade hon henne att låta flickan profsjunga för sångläraren vid Kungl. teatern, hofsekreterare Crælius. Fastän rätt motvilligt gick då modern en dag till operahuset med den lilla. Jenny var förtjust och trippade helt viktig och säker vid moderns hand i teaterns trappor. — Sedan de kommit in till Crælius sjöng hon obesväradt för honom. Då hon slutat kunde den erfarna sångläraren inte tala för rörelse. Sedan tog han flickan med sig och gick in till grefve Puke, som då var teaterns chef, för att låta henne sjunga för honom.

— Hur gammal är hon, frågade grefve Puke.

— Nio år.

— Nio år, brast grefven ut, men detta är ju inte en barnkammare, det är Kungl. teatern!

— Nåväl, sa' Crælius, jag åtar mig att gratis un-

dervisa detta barn, och en dag skall grefven komma att häpna.

Grefvens nyfikenhet var emellertid väckt, och han lät Jenny sjunga för sig. Äfven han blef rörd till tårar, och från och med detta ögonblick var flickan antagen som frielev vid teaterns elevskola. Modern, som var alldeles utblottad, gick in på att lämna barnet ifrån sig, och lilla Jenny lämnade nu Änkehuset för att bli Kungl. teaterns fosterbarn.

Att elever togos emot vid 14—15 års ålder var ingenting ovanligt, men att ett 9 års barn blef omhändertaget berodde på att hennes anlag ansågos så enastående, att teaterns styrelse ville förvissa sig om att inte gå miste om dem. Genom kontrakt förbands hon liksom de andra eleverna att som färdig skådespelerska tillhöra teatern under vissa år.

Under hela sitt kommande lif var J. L. tacksam för att hon redan som barn fått inlära mycket, som blef liksom hennes natur, t. ex. kroppens vackra och uttrycksfulla rörelser. Hennes plastik var rentaf förtrollande, hennes gång var fulländad liksom hennes hållning, och ingen kunde glömma hur hon stod, under det hon sjöng.

* * *

Då hon var 18—19 år gammal ansågs J. L. inte endast som en snillrik skådespelerska med en utomordentligt härlig röst, utan hennes karaktär ansågs vara så ren och fläckfri, att de mest högförnåma kretsar, där aldrig förr en skådespelerska varit inbjuden, öppnade sina dörrar för henne. Och det inte på ett nedlåtande, beskyddande sätt, utan det ansågs för en ära att få se J. L. som gäst. — När hon då slog sig ned vid pianot och sjöng Geijers och Lindblads visor och sånger på detta själfulla sätt, som lockade tårar i allas ögon, då kände hvar och en att här var mera än sång, att hos denna unga flicka utan börd, utan rikedom och utan egentlig skönhet bodde en hemlighetsfull makt, som ingen kunde motstå och som ingaf den djupaste vördnad.

De förnåma kretsarna återigen hade intet tilldragande för J. L. Hon ansåg deras umgängessätt och vanor för tomma och ytliga och inte ens senare, då hon så mycket rörde sig bland kungliga och furstliga personer, kände hon sig någonsin smickrad öfver den uppmärksamhet som visades henne. Med en viss ideell högdragenhet, en viss själsfrånvaro bemötte hon artigheter och vackra talesätt. Men bland själsfränder och där hon blef enkelt och hjärtligt bemött, där var hon glad, öppen och lustigt rättfram. Personer sådana som Fredrika Bremer, skalden Atterbom, tonsättaren Lindblad och Erik Gustaf Geijer skänkte den unga flickan sin vänskap. I Lindblads hus var hon upptagen som en dotter och bodde där under långa tider, då förhållandena i hennes eget hem voro olidliga. I umgänget med den så fint musikaliskt bildade Lindblad fördjupades J. L:s egen musikaliska uppfattning, och det var här hon först lärde känna Mendelssohns musik, särskildt hans "Lieder ohne Worte", som just då tagit hela Europa med storm. Sedermera blef Mendelssohn själf henne mycket kär.

Vid 20 års ålder blef J. L. invald till medlem af Musikaliska akademien och af konung Carl XIV Johan utnämnd till hofsångerska. Vid denna tidpunkt ansågs hon som fullkomligt enastående i sin konst. Det var i synnerhet i de roller hon utförde som Alice i Robert, som Agata i Friskyttan, som Julia i Vestalen och som Marie i Regementets dotter hon skördade sina största triumfer.

Den framstående balettmästaren och kompositören Bournonville skref på äldre dagar i sitt "Teaterlif" om Jenny Lind:

"Hon var blott aderton år, då jag hörde henne första gången, men ägde redan då en så eminent talang, att hennes utförande af Alice kunde jämföras med det bästa jag sett och hört i Paris. Ehuru hennes röst ännu inte fått den höga utbildning, som den sedan erhö, gjorde den redan då samma sympatiska, samma elektriserande inverkan, som nu gör den så oemotståndlig. Man var färdig att falla ned på sina knän för henne".

J. L. själf var den första att ana och förstå, att hennes röst skulle kunna nå större utveckling om hon finge studera utomlands för skickligare sånglärare än som fanns att tillgå i Sverige. Det var sjungandets teknik hon ville lära, eljest ansåg hon själf att hennes säkra medfödda instinkt ledde henne absolut rätt i allt hvad som hörde till den konstnärliga uppfattningen.

Hon ville till Paris, där dåtidens ryktbaraste sånglärare, italienaren Garcia, uppehöll sig. Då G. hört den unga svenskan profsjunga, sade han genast ifrån, att det inte lönade sig att undervisa henne, emedan hon ingen röst hade kvar — "Mademoiselle, vous n'avez plus de voix". Så felaktigt utbildad och så öfveranssträngd var hennes stämma.

J. L. fick vid denna dom tårar i ögonen. Då blef mästaren emellertid rörd och uppmanade henne att fullständigt hvila rösten i sex veckor, så skulle han sedan se till, om något vore att göra. Efter denna tystnadens präfvotid åtog sig Garcia att undervisa henne. Och efter ungefär ett år hvar hon färdig. J. L. var född konstnärinna, men genom Garcia nådde hon det tekniska mästarskapet. Han inte endast förbättrade det skadade mellanregistret i hennes röst utan utvecklade också hennes koloratur, hennes drill, som därefter i jämnhet och renhet förblef oupphunnen. Dessutom inlade han sina briljanta, karaktäristiska kadenser i de italienska operor, i hvilka hon efter sin återkomst från Paris uppträdde i Stockholm såsom Norma, Lucia, Sömnångerskan, m. fl.

Under vistelsen i Paris kände J. L. en ständig hemlängtan, och i dec. 1841 skref hon till fru Lindblad: "Vet du hvad jag gör mer än skrifer till dig, — jo, jag äter på — hvad? gissa! en bit äkta svenskt knäckebröd, som hr Blum gifvit mig. — Ack, tänk på mig, när du går i julottan, ty det är det härligaste din stackars Jenny vet!"

Stockholmarna blefvo förtjusta öfver att återfå sin älskling, och mottagandet blef både hjärtligt och storartadt. Hoffröken hos drottning Desideria, Marie v. Stedingk, skref vid denna tid i sin dagbok: "Vår näktergal,

MÄLARBADET

11 Handverkargatan 11.

BAD-TVÄTT- och STRYKINRÄTTNING

1:a klass i alla afseenden.

OBS! Simundervisning f. damer och herrar

R. T. 38 14 — 38 15

A. T. 93 43 — 93 44

den förtjusande J. L., har nu återkommit från Paris, och jag har haft nöjet att i vinter råka henne i enskilda hus, där alla bemöter henne med utmärkelse. Hennes uppförande och vandel äro oklanderliga, hennes sätt gladt och blygsamt. Utan att vara vacker har hon ett uttryck af renhet och snille, som i förening med hennes ungdom och hennes förtjusande figur äro utomordentligt intagande."

Notiser.

Rösträttens landvinningar. Den första rösträttssegern i Central-Amerika kommer, enligt ett meddelande i "Standard", med det enhälliga beslutet hos stadsfullmäktige i Belize, hufvudstaden i brittiska Honduras, att medgifva därtill kvalificerade kvinnor lokal rösträtt.

Kvinnorna och hederslegionen. M:lle Sarah Monod, ordförande för Franska kvinnornas nationalförbund, har erhållit hederslegionen. I anledning af denna utmärkelse har Svenska kvinnornas nationalförbund sändt en lyckönskningsskrivelse till M:lle Monod.

Föreningsmeddelanden.

Karlskrona F. K. P. R. hade den 24 okt. ordinarie höstmöte. Centralstyrelsens stadgeändringsförslag framlades då för föreningen och antogs. Till centralstyrelsemedlem för 1912 valdes fröken Sigrd Kruse med fru Valborg Fa'ck som suppleant. Fröken Sigrd Kruse talade därefter om "Kvinnornas deltagande i valrörelsen sommaren 1911", och efter sammanträdet vidtog ett animeradt samkväm, vid hvilket en af medlemmarna uppläste Selma Lagerlöfs "Hem och Stat".

Den 7 november anordnade F. K. P. R. tillsammans med Hvita Bandet ett allmänt möte, vid hvilket fröken Emilie Rathou talade om "Kvinnans ansvar". Detta möte, som var besökt af öfver 400 personer, mest kvinnor, var särdeles lyckadt, och det är att hoppas att det samarbete mellan de båda kvinnoföreningarna, som härigenom inleddes, skall vara välsignelsebringande för de gemensamma mål, som de sträfvä till.

Kumla F. K. P. R. hade den 3 nov. möte på Säbylunds herrgård, där bl. a. bestämdes, att arbetsmöten till förmån för föreningens kassa skola återupptagas. Den under förra hösten hållna basaren med försäljning af handarbeten etc. hade inbringat i netto nära 450 kr., hvaraf då 200 kr. anslogos till den gångna sommarens stora rösträttskongress. Nu behöfver emellertid kassan ånyo en förstärkning, hvarför man åter måste tillgripa denna utväg.

Örebro F. K. P. R. höll den 7 november sitt årsmöte. Till ordförande valdes fru Anna Hjälmqvist i stället för fru Elin Agrelius, hvilken genom afflyttning till Stockholm frånträdtt sin befattning till stor saknad för föreningen. I öfrigt omvaldes de förutvarande ordinarie styrelsemedlemmarna. Till styrelsesuppleanter nyvaldes fru Jenny Larsson och farm. kand. fröken Eva Söderquist. Centralstyrelsemedlem blef fru Annie Gunnarsson, med fröken Hanna Lindberg såsom suppleant.

Dagen förut den 6 nov. höll föreningen en talrikt besökt fosterländsk fest i stadens kyrka, därvid pastor Hagb. Isberg från Malmö talade öfver ämnet: "Hvarifrån hotar faran". Musik och sång — såväl solo som af en damkör — förekom, dessutom utdelades 500 ex. af Selma Lagerlöfs berömda tal: "Hem och stat" gratis till publiken. Efteråt hade F. K. P. R. anordnat en angenäm gemensam supé å Strandrestaurangen, hvartill samtliga medverkande inbjudits. Meningen hade varit att vid detta tillfälle föreningens medlemmar skulle få hylla sin afgående ordförande och som bevis på sin tacksamhet öfverlämna en adress. Tyvärr blef dock fru Agrelius genom sjukdom i sista stund hindrad att komma, hvarför de närvarande genom ett telegram omedelbart fingo tolka sina känslor af saknad och tacksamhet, och adressen sedermera uppsändes pr post.

Grängesbergs F. K. P. R. hade den 5 nov. anordnat tvenne möten, ett kl. 2 och ett kl. 7 e. m., båda med föredrag af fru Jenny Velander. Vid förmiddagsmötet talade fru V. öfver "Samhällets barnavård", vid kvällsmötet öfver "Folkskolans organisation och förvaltning". En fest vidtog efter aftonens möte, vid hvilken förekom deklamation och sång m. m.

"Ninon"

Damhandske

af

glacéläder.

Alla färger.

Kr. 1: 95.

A.-B. NORDISKA KOMPANIET

STUREPLAN — REGERINGSGATAN.

"Lady"

Damhandske

af

glacéläder

med uppstickade sömmar.

Alla färger.

Kr. 2: 50.

Pälsateljén (inneh. Albert Stridsberg)

Mästersamuelsgatan 37, 1 tr.,
hörnet af Malmskillnadsgatan.

Välsorterad lager af **Pälsvaror.**

Moderniseringar och reparationer billigt och omsorgsfullt.

A lm. tel. 115 85.

Rikstel. Norrm. 241.

Sigrd Hansén

29 **Kappaffär** 29
VÄSTERLÄNGGATAN

Nyheter för hösten:
Promenaddräkter,

Ulstrar, Plysch- och Sammetskappor,
Skinnkappor, Pälsar, Kjolar.

Frågor och svar.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklädor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man alltid göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklädor?

Dagnys postprenumerations- och boklädspris är kr. 4:50 för $\frac{1}{4}$, 2:50 för $\frac{1}{2}$, och 1:25 för $\frac{1}{4}$ år.

Hvilka villkor erhålla prenumerantensamlare å Dagny?

Den, som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1:— för hvarje helårs-, 50 öre för hvarje halfårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat *minst* 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) **Antingen:** Genom insändandet af prenumerationsafgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men *alltid minst* 5) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samlarens adress i ett och samma paket sänder *alla* beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) **Eller:** Man prenumererar å närmaste postkontor (*ej* annorstädes) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär kvitto å samtliga erlagda afgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sända samlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I Stockholms tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrivelser rörande expeditionen adresseras:

**DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.**

Folkskolans Barntidning

utgifven och redigerad af STINA QUINT utkommer 1911 i sin tjugonde årgång.

Ett rikt illustrerad nummer hvarje vecka, 36 veckor under året.

Bästa och lämpligaste läsning för barn af alla samhällsklasser.

Prenumerera å närmaste postkontor. Pris för helt år Kronor 1:65, halft år 90 öre.

**ANNONSERA I
DAGNY.**

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halftva priset eller 7 $\frac{1}{2}$ öre pr mm.)

I STOCKHOLM ÖNSKAR 29-årig lärariina under ferierna 12 dec.—12 febr. plats såsom hjälp i familj. Vidare fru Jansson, Box 285, Stockholm. Allm. 5807 mellan 9 f. m.—7 e. m.

LANDTBRUKAREDOTTER, som genomgått folkhög- och husmodersskola, söker plats i familj, helst på landet som husmoders hjälp. Van att sköta barn. Svar till "Alfa", Mellerud.

UNG SMÅSKOLLÄRARINNA önskar under vinterferien, 3 mån., plats i treflig familj som hjälp och sällskap eller för att undervisa barn i småskoleåldern. Svar före 15 nov. till "S", Hällsviken.

Husföreståndarinneplats

sökes nu genast el. på nyåret till bättre hem där husmor saknas af ordentlig bättre flicka, väl kunnig i matlagning och allt som hör till ett hems skötande. Innehaft dylik plats förut. Bästa bet. o. rek. finnas. Svar till "November 1911", Sundsvall p. r.

19-ÅRIG, FRISK, BARNKÄR flicka med elementarbildning, önskar plats i god familj som barnfröken eller husmoders hjälp. Svar till "Familjemedlem", Postkontoret, Vasagatan, Göteborg p. r.

En anspråkslös, bättre,

ordentlig flicka från landet önskar plats i god familj den 1 dec. att hjälpa till med inomhus förekommande göromål. Någon lön samt ett godt bemötande önskas. Svar till "Familjemedlem 18 år", Svenska Dagbladets Exp., Stockholm.

Skånska.

Bättre, enkel flicka önskar plats i familj att vara husmoder behjälplig med att sköta hemmet eller också hos ensam dam. Svar märkt "Pålitlig 28", Gumælii Annonsbyrå, Malmö.

ENKEL, BILDAD, HUSHÅLLS- van flicka önskar plats som husföreståndarinna eller som husmoders hjälp och sällskap. Är fullständigt van vid ett hems skötande, handarbete m. m. Familjemedlem. Tacksam för svar till "Ordnings-sinne" Gumælii Annonsb., Malmö.

Enkel, huslig flicka

önskar plats i mindre familj eller hos ungherre att förestå hemmet. Goda betyg från hushållsskola samt föregående platser. Svar till "Hushåll, hösten 1911", Sv. Telegramb., Örebro.

Flicka

önskar pl. nu gen. i familj med att vara husmodern behjälplig (äfvén skrifgöromål). Svar till "Elsa", Blomskog.

En ung norrländska

önskar att när som helst komma i en bättre familj att mot fritt vivre gå frun tillhanda och där tillfälle gifves att taga musiklektioner. Något kunnig i pianospelning förut. Svar emotes tacksamt så fort som möjligt till »Norrländska 19 år», adress Erikslund (Medelpad).

UNG FLICKA af god familj som genomgått väf- och hushållsskola, önskar komma i treflig familj. Fritt vivre! Familjemedlem. Svar till "Skånska 19 år", G. Köpinge.

SJUKSKÖTERSKEPLATS önskas hos läkare eller i privathem nu genast eller 15 nov. Gärna som nattsköterska på landet eller i stad. 2 kr. om dagen. Svar till "S. L." Västra Bodarne.

Enkel flicka

med 6 års kontorsvana önskar plats på kontor eller i affär. Svar märkt "Små anspråk", Gumælii Annonsbyrå, Malmö.

Bildad flicka

med 1-årig kurs i sjukvård och som ätven vikarierat som brukssköterska önskar snarast under vinterm., i väntan på vidare utbildning, anställning, helst privatvård. Goda rek. Svar märkt "Sjukvård", Linköping p. r.

FLICKA, fullt kunnig i hushållsgöromål, såsom matlagning, bakning, syltning m. m. önskar plats 15 nov. i god familj. Har förut innehaft utmärkta platser. Svar till "Nov. 1911", Karlstad p. r.

22-årig flicka

som genomgått Fackskolans i Uppsala husmoderskurs önskar plats i liten bättre familj nu genast. Svar till "Någon lön", Nya Tidningskontoret, Uppsala.

Vegetarianer!

26 års flicka, något kunnig i vegetarisk matlagning, söker plats (helst i familj) den 1 dec. Svar till "A. J.", Pensionatet, Drottningg. 94, Sthlm.

Hushållerskeplats

till ungherre sökes af arbetsam och duglig flicka. Fina betyg och rekommendationer finnas. Svar till "A. B.", Uppsala, p. r.

Enkel, bildad flicka utan hem, kunnig i sjukvård m. m. önskar plats som hjälp och sällskap hos äldre event. klen dam eller herre. Jungfru bör finnas. Svar till »Fritt vivre», Bredgrind, p. r.

SOM verklig hjälp önskar ung flicka plats i bättre familj. Är villig att med verkligt intresse deltaga i allehanda göromål inom hemmet. Kan, om så önskas, biträda med skrifning. Svar till »Villig och intresserad», Mariedam p. r.

25-ÅRIG småskollärlarinna önskar plats under ferierna, dec., jan. och febr., att läsa med nybörjare samt hjälpa till med alla i ett hus förekommande göromål. Är kunnig i handarbeten, klädsömnad och strykning. Svar till »Lärlarinna 1911», Lidköping p. r.

EN frisk, tysktalande norrländska, intresserad af allt hvad som hör till ett hems skötande, önskar plats i god familj. Svar till »19 år», Landa.

Examinerad massös

från Dr. Arvedsons 2-åriga kurs önskar patienter eller plats att medfölja på resor eller till landet, villig deltaga i husl. göromål. Moderat pris. Närmare å

Stockholms Uthyrningsbyrå

12 Kungsträdgårdsgatan 12.
Riks 12907. Allm. 235 80.

Till följd af affärsförändring önskar **kassörska**

med mångårig vana vid kassa och bokföring i engros-affär plats genast eller på nyåret. Utmärkta betyg och referenser. Svar emotes tacksamt till »Samvetsgrann» under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

Värdinneplats

önskas i bildadt hem, helst i stad, af medelålders flicka, sparsam och ordentlig, kunnig i matlagning och allt som tillhör ett bättre hems skötande. Fina rekommendationer och goda referenser finnas. Svar till »Van värdinna», Fellingsbro p. r.

Husföreståndarinne-

eller annan lämpl. sysselsättning sökes af frisk och delvis oberoende medelålders flicka. Kunnig i god matlagning, bakning, handarbeten och något sömnad. Svar till »Hemkär», under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

Ung flicka,

af god familj, som aflagt realsko-leexamen, samt genomgått kurs i högre handelsinstitut, önskar lämplig plats på kontor eller i familj. Undervisar gärna barn. Villig äfven att deltaga i husliga lättare göromål. Tacksam för svar märkt »19 år», Luleå p. r.

LEDIGA PLATSER.

Två ordinarie folkskol-lärlarinneplatser

med tjänstgöring den ena i Stenhamre, den andra i Hybo, äro lediga att sökas hos skolrådet i Ljusdal senast den 28 november. Lön enligt lag.

Skolkökslärlarinna.

En befattning såsom biträdande lärlarinna i huslig ekonomi vid *Stockholms folkskolor kungöres* härmed till ansökan ledig.

Ansökan skall ställas till Öfverstyrelsen för Stockholms stads folkskolor och inlämnas å dess expedition, Fredsgatan 9, senast den 20 november 1911 kl. 12 på dagen. Vid densamma skola fogas behörigen styrkt merit- och tjänsteförteckning, frejdbetyg samt läkarebetyg äfvensom handlingar utvisande, att sökanden är behörig till den sökta befattningen. Närmare upplysningar om kompetensfordringar erhållas å Öfverstyrelsens expedition.

Lönen är 1,200 kronor för år räknadt.

Av lönen beräknas 150 kronor utgå i form af fri kost i skolköket och 150 kronor i form af fri bostad, där sådan erhålles.

Befattningen tillträdes den 1 januari 1912.

Stockholm den 20 oktober 1911.

Öfverstyrelsen.

Kvinnlig elev i sjukgymnastik.

För en betalande kvinnlig elev, med någon kannedom i Tyska, Engelska och Franska språken finnes plats ledig å svenskt institut i utlandet. Efter elevtidens utgång (ett år) erhålles assistentplats. Svar till »Kvinnlig elev», Sv. Dagbladet, Stockholm.

Hushållerska,

bildad, allvarlig och musikalisk, fullt kunnig i alla inom ett hem förekommande göromål erhåller förmånlig plats innevarande höst, om betyg och fotografi jämte uppgift om ålder och lönepretentioner insändas till »Tjänsteman L. F.», Svenska Dagbladets Expedition, Stockholm. f. v. b.

LÄRLARINNA för 2 flickor, 10 å 8 år, enkel och anspråkslös, erhåller plats nu genast. Svar med betygssafskrifter, foto. och löneanspråk till Anna Astor, Mygård pr Heberg.

LÄRLARINNA, enkel och anspråkslös, musikalisk och hälst något undervisningsvan önskas i ett stilla prästhem på landet, för 10-årig dotter. Svar med betyg och lönepr. till Fru M. Ahlén, Nossebro.

EN bildad, musikalisk flicka får nu genast bra plats som hjälp och sällskap i ett hem. Skall äfven undervisa en 7 års flicka i musik. Svar med foto. till »Gladlynt», Tidningskontoret, Odengatan 63, Stockholm.

För en Slöjdlärlarinna,

kunnig företrädesvis i väfnad, enkla klädningssömnad och knyppning, finnes plats vid skolan för sinnesslöa å Löf, 3 kvarts timmes väg från Strängnäs. Lönen är 400 kr. pr år samt fritt vivre. Platsen skall tillträdas den 2 januari 1912. Ansökningar, ställda till styrelsen för sinnesslöanstalten, skola vara insända före den 10 december och adresseras till föreståndarinnan för skolan Löf, Malmbý.

Kontorsplats för dam.

Ung dam kunnig i svensk och engelsk korrespondens samt i maskinskrifning och stenografi, erhåller kontorsplats från den 1 dec. Egenhändigt svar till »Typist», Allmänna Tidningskontoret, Gustaf Adolfs torg, Stockholm.

Kvinnlig korrespondent

En i tysk och engelsk korrespondens samt stenografi och maskinskrifning å dessa språk fullkomligt hemmastadd dam erhåller genast anställning å vårt sekretariat. Ansökningar, åtföljda af betygssafskrifter jämte uppgift å löneanspråk, torde sändas till »Olympiska Spelen, Stockholm».

Organisationskommittén för Olympiska Spelen i Stockholm 1912.

Tvättförestånderska.

Plats såsom tvättförestånderska vid *Lunds hospital och asyl* blir ledig den 1 januari 1912. Löneförmåner: 500 kr. jämte fria naturaförmåner. Sökandens ålder bör vara mellan 25 och 30 år, hon bör vara frisk och stark, praktisk och duglig, med förmåga att leda arbetena, hon bör vara fullt hemmastadd äfven i skrifning och räkning. Af sökanden skriven ansökan jämte betyg, som kunna tjäna att visa sökandens kompetens, insändas till *Hospitalskontoret, Lund*, där vidare upplysningar meddelas. Lund i oktober 1911.

L. B. 16314.

**GYNNA ALLTID DAGNYS
ANNONSÖRER!**

Kvinnliga arbetsområden.

Utbildningskurser m. m.

Muntliga och skriftliga

upplysningar genom

Fredrika-Bremer-Förbundets Byrå,

54 Drottninggatan.

Sprid Veckotidningen DAGNY!

DEPOSITIONSRÄKNING

5 %

SPARKASSERÄKNING

4 1/2 %

KÖPMANNABANKEN,
Arsenalsgatan 9,
Södermalmstorg 8,
STOCKHOLM.
Aktiekapital 3,000,000 kr.

Sprid Dagny!

Wiréns öfverfeta LANOLINTVÅL, fina världens favoritvål.

Erhålles i hvarje välförsedd parfymhandel samt direkt från

A. G. Wiréns Tvål- och parfymfabrik. (Grundad 1860.) Kgl. Hoflev.
21 Lilla Vattugatan 21 - - - Stockholm.

Gynna Dagnys annonsörer!

På Lars Hökerbergs förlag:

En Paris-student- skas dagbok

af Jane Pannier med förord af Dr.
N. G. W. LAGERSTEDT. — Pris
1 Krona.

Lektioner i Linnesömnad

(äfvén blusar, barnkläder m. m.)

Praktisk metod, utan tråckling.
Hvarje elev disponerar en symaskin.

KARIN EGNÉR,
Stockholm.

Sibylleg. 36. R. T. 35 30. A. T. 21004.

EVA EGNÉR,
Malmö.

Fersens väg 2. Tel. 4490, ev. 4083.

Ingeborg Estelle,

ex. sjukgymnast.

Meddelar massage och sjuk-
gymnastik.

Rikst. Ö. 10 23.

Humlegårdsgatan 8.

Nu utkommet:

Våra dagars äktenskap

och sättet att finna sig i dem
af

MAUD CHURTON-BRABY.

Öfversätn. af Ebba Nordenadler.

Pris 2: 25.

»en bok, full af djup visdom,
strålande af älskvärd kvickhet
och glödande af sant mänsklig
medkänsla.»

(W. T. Stead i Review
of Reviews.)

Hugo Gebers Förlag.

HANNA HEDSTRÖMS

Råntillverkning, 72 Stora Badstugatan,
Stockholm. Allm. Tel. 201 52.

Pälsvaruaffären

77 Drottninggatan 77

A. T. 264 29. Anders Andersson.

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelg. 25.

Rikstel. 68 98.

Allm. tel. 82 11.

Sprid DAGNY!

Sju präktiga äfventyrsböcker för barn o. ungdom.

Tsarens kurir. Berättelse för barn och ungdom.
Fritt efter Jules Verne af Alfred
Smedberg. 352 sidor med 47 illustrationer af Karl Aspelin. Kar-
tonnerad. Pris 75 öre.

Parzival. En riddarsaga från medeltiden. Bearbetning
af Hugo Gyllander. 259 sidor. Med 45 illu-
strationer af Ingeborg Uddén. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Sagogrottan i Sagoskogen. En samling
sagor af
Harald Östenson. 303 sid., 50 illustrationer. Kartonnerad. Pris
75 öre.

Den hemlighetsfulla ön. Berättelse för barn
och ungdom. Fritt
efter Jules Verne af Alfred Smedberg. 312 sidor, 44 illustratio-
ner af Brita Ellström. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Hjälten bland hjältar skildrade för barn och
ungdom af Marie Lou-
Charles G. Gordons lif och stordåd, Ise Gagner, 304 sidor,
33 illustrationer af Edv. Berggren. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Nybyggarna i Kanada. Berättelse för barn
och ungdom. Bear-
betning efter Kapten Marryat af Anna Gustafsson. 296 sidor. 39
illustr. af Nils Larsson. Kartonnerad. Pris 75 öre.

I Guldslottets Rosengårdar. Sagor och
berättelser
af Harald Östenson. 151 sid., 39 ill. Kartonnerad. Pris 75 öre
Erhålles i hvarje bokhandel eller direkt från

Folkskolans Barntidnings Förlag, Stockholm. (Stina Quint.)

Rodenstamska Skolan, Hudiksvall.

Husmoderskurs: konservering, matlagning, bakning,
kläd- och linnesöm, väfnad (enkel och konstväfnad), läderpla-
stik m. m. samt **Slöjdlärrarinnkurs** börja den 20 januari.
Skolkökslärrarinnkurs börjar den 20 augusti. Prospekt
på begäran.

Prenumerera på DAGNY!

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Madame Curie. Af Eva Ramstedt.

Arbetet vid Internationella Kvinnoförbundets exekutiv-
möte 6—12 Sept. 1911. Af Alexandra Skoglund.

En kvinnornas vän kandidat till Förenta Staternas presi-
dentstol. Af Ellen Wester.

Ur den danska kvinnans historia. Af Lydia Wahlström.

Spridda drag ur Jenny Linds lif. I. Af Maria Holm-
ström.

Insänd litteratur.

Notiser.

Föreningsmeddelanden.

Prenumerations å Dagny sker å närmaste postanstalt
eller bokhandel.